

KJELL WESTÖ

Lang

Rootsi keelest tõlkinud

Ülev Aaloe

„Loomingu Raamatukogu kuldsari“
SA Kultuurileht

Tõlgitud väljaandest:

Kjell Westö
Lang
Norstedts 2003

Täiendatud ja muudetud trükk väljaandest:

Kjell Westö, „Lang“
Rootsi keelest tõlkinud Ülev Aaloe
Toimetanud Anu Saluäär
Loomingu Raamatukogu, 2007, nr 37–40
Tallinn, SA Kultuurileht

Korrektuuri lugenud Katrin Kern
Kujundanud Maris Kaskmann

© Tõlge eesti keelde. Ülev Aaloe pärijad ja Loomingu Raamatukogu, 2022
© Saatesõna. Tõnis Arover ja Loomingu Raamatukogu, 2022
© Kaanefoto. Wikipedia. Marica Rosengård, 2017, CC BY-SA 4.0

Trükkinud Pakett

ISSN 2674-4678 (trükis)
ISSN 2674-4686 (epub)
ISBN 978-9916-616-79-6 (trükis)
ISBN 978-9916-616-80-2 (epub)

1

Ühel novembriööl nüüd juba pea kolm aastat tagasi helises esikus telefon. Minu naine Gabriella, kes ei maga nii sügavalt kui mina, ärkas helina peale üles ja raputas mind tugevalt. Ise olen ma alati jaganud oma sõbra ja kolleegi Langi sügavat harjumust linnaelu ootamatute käikude ja juhuslike kokkusattumustega. Aga Gabi on ikka veel unises saarestikukülas üleskasvamise mõju all, ta on tahtejõuline ja hakkaja inimene, aga tal on kalduvus ootamatuste puhul endast kõvasti välja minna. Pealegi oli meie elu tol sügisel olnud üks suur muutuste ja murede aeg. Mattias, Gabi poeg, kelle ta oli sünnitanud juba üheksateistkümnesealt, oli kolinud Turusse, et õppida Åbo Akademis. Varsti pärast seda oli Gabi isa tabanud kerge südamerabandus. Kui Gabi mind sel novembriööl üles äratas, oli ta selle kõige tõttu ülimalt erutatud. „Keegi on surnud!“ pahvatas ta. „Ärka üles, Konni! Isa või Matti on surnud, ma tean seda, see on just selline öö!“ Tegin vastumeelselt silmad lahti ja leidsin end vanast *film noir*'ist: tuul kolistas katuseplekki, vihm trummeldas vastu magamistoat akent, esikusse ja elutuppa viiv uks oli irvakil, telefon helises, mootorimürin tuli lähemale, valguselaik liugles üle elutoa seina, kui öine buss rühkis mäest üles mööda Topeliuksenkatut väljaku suunas, ning kustus kohe, kui buss kadus Runeberginkatu tunnelisse. „Kui sa juba niikuinii üleval oled, võid ju ise vastata,“ pomisesin ma pahuralt, kuid sellest polnud tulu, sest Gabi oli nagu paigale naelutatud, ta istus voodis, selg sirge ja hirmunud nägu ees, tema paljad jalad paistsid teki alt, millesse ta oli end tihedalt mähkinud. Telefon helises kangekaelselt. Loivasin kangetel jalgadel esikusse ja vastasin nii vihaselt, kui oskasin. Hää toru teises otsas kuulus Langile ja see oli rusutud, mitte venitavalt irooniline nagu tavaliselt. Lang ütles, et ta on ühes kuradima jamas, ta kasutas just neid sõnu, „kuradima jama“, ütles ta, „ma olen sattunud õudusunenäku“. Ma ei võtnud teda tõsiselt, seda oli varemgi ette tulnud, et Lang helistas hilisel öötunnil, napsine ja kõige kummalisematel või banaalsematel

asjaoludel. Ma küsisin Langilt, kas ta ka teab, mis kell on, ma ütlesin, et ta ehmatas Gabi poolsurnuks, et Gabi oli arvanud, et tema isa on otsad andnud. Siis lisasin sapiselt ja üpris lapsikult, et kui Langil on kondoomid otsas, siis on ta helistanud valesse kohta ja täiesti valel ajal, mõned kõrtsid ja bensiniijaamad on veel lahti, ja Erottajakatul on ju Select, sähvasin. Sellega vihjasin ma elule, mida Lang oli elanud aastail pärast oma viimast abielulahutust, see oli elu, mida ma olin sageli kadestanud. Aga Lang ei teinud minu sarkasmist väljagi, ta hääl kõlas lihtsalt veelgi tungivamalt. „Asi pole üldse selles,“ ütles ta sama hirmunud ja forsseeritud häälega, „ma vajan abi, ma olen kohutavas hädas ja ma pean saama rääkida kellegagi, kes suudab oma pea külmana hoida. Muide, ega sul labidat ei ole? Korralikku töölabidat, mitte mõnd plastvarrega, mis kohe katki läheb.“

Langil ja minul on pikk ühine minevik, ja mul pole kunagi olnud kombeks talle ei öelda. Pealegi on Lang jõuline ja karismaatiline isikus, teda on raske tõrjuda, raske on temast võitu saada. Gabi arvates olen ma järeleandlik ja alati lasknud Langil ja teistel lapsepõlvesõpradel end ära kasutada, aga mul ükstakama, kas see on nii või ei: et ma veerand tundi hiljem olin jõudnud end riidesse panna, käia ära pööningul ja seisingi Töölö väljakul, tugev teraslabidas käes, on fakt, mida pole võimalik ümber lükata. Juba siis olin väga murelik. Vihma lausa kallas ja väljak oli inimtühi, aga Tin Tin Tango ja Mamma Rosa baaris istus veel inimesi ja ma märkasin, et need, kes istusid aknaalustes laudades, vaatasid huviga mind ja minu labidat. Pealegi oli Lang öelnud, et tuleb autoga, ja selles avalduses oli midagi kahtlast. Lang oli ööloom, aga pärast südaööd sõitis ta autoga haruharva, sel lihtsal põhjusel, et ta jõi liiga palju. Niipalju siis minu ootamisest. Kui Lang oli kihutades väljakule pööranud ja avanud parema esiukse ning minu autosse lasknud, tahtis ta otsemaid linnast välja sõita. Ta oli kohutavalt kahvatu, hambad ristis, tema käed pigistasid Celica rooli nii kõvasti, et sõrmenukid olid valged, ja tema äkiline ilmumine platsile oli ärritanud tulpinud kõrtsisistujate märgatavat tähelepanu. Ja sel hetkel vajus mu süda tõesti saapasäärde. Minu intuitsioon ärkas, ja see sosistas mulle: müsteerium! Hämarad lood! Hädaoht!

Niisiis ütlesin ma Langile, nii sundimatult, kui suutsin, et ta ei tohi mind viia kusagile Espoo või Sipoo vaimupimedusse, enne kui ma pole teada saanud, mis on teoksil. Minu vastäratatud kõht oli

hakanud korisema, ja ma tegin ettepaneku võtta mõnes ööbaaris üks õlu ja hamburger, söömise ajal räägiks Lang oma loo, arve maksaksin mina. Lang võttis mu pakkumise vastu ning me sõitsime mööda vihmamärja ja libedat Mannerheimintied – ma palusin tal mitu korda gaasi maha võtta – ühte Ruskeasuo bensiinjaama baari. Seal selgus, et Lang oli sedavõrd endast väljas ja vapustatud, et polnud suuteline meie kokkuleppe omapoolset osa täitma. Ta alustas kaugest minevikust, ja tema jutus polnud ei kronoloogiat ega mingit loogikat. Tundus, nagu tahaks ta oma episoodiliste ja hüplike mälestuspiltidega mulle mõista anda, kuidas tema silmad olid aeglaselt, aga kindlalt avanenud, kuidas ta tasapisi oli hakanud mõistma, kuhu tema hullumeelne armumine Saritasse on teda viimas. Ja kuhu, mõtlesin mina, oli see ta juba *viinud*. Sest vaatamata Langi jutu segasusele sain ma siiski otsa peale. Ikka ja jälle kordusid Sarita, Marko ja Miro nimed, ja kui Langi viimseni pingul, kohati lausa lämbuv hääl lõpuks ometi hakkas olevikule lähenema, oli mul juba selge, et juhtunud on midagi kohutavat, ja ma aimasin isegi seda, mis nimelt. Minu aimdused said kinnitust sellest, et Langi kaelal olid värsked punased jäljed, mida ta püüdis ülestõstetud mantlikraega varjata. Ja küllap on iga keskmine minuvanune lääne mees näinud telekas nii palju politseisarju ja krimkasid, et on omandanud teatud laadi kuritegude suhtes erilise intuitsiooni: vähemasti nii selgitan ma endale oma tolleõist kiiret taipu.

Niisiis ei jäänud ma Langi aruande kulminatsiooni ootama, vaid surusin ta vastu seinale: ma küsisin talt otse, miks ta istub südaööl autoroolis ja tahab Helsingist välja sõita. Lang tunnistas ilma keerutamata kõik üles, ja mina tegin talle otsemaid teatavaks, et minu osalus selles asjas on lõppenud sellest samast hetkest ja sealsamas paigas, Ruskeasuo Teboili kohvikus kell 02.50 ööl vastu 15. novembrit aastal 2000. Ma ütlesin Langile, et mida ta ka poleks korda saatnud, olgu siis armastusest või vihkamisest, vastutust peab ta selle eest ise kandma. Meie sõprus oli kestnud üle kolmekümne aasta ja palju välja kannatanud, aga isegi mitte see ei motiveerinud mind, ilmsüütut, olema kaasosaline tema kuriteos, mistahes paragrahi alla see ka käia võis. „Ei ole sünnis sõpradelt selliseid asju paluda, Lang,“ ütlesin ma ja soovitasin tal otsekohe sõita Pasila politseimajja ja üles tunnistada. Lang raputas pead ja puhkes nutma, me istusime veel veidi aega, ajasime vaikselt ja sosinal juttu, ja öö oli vihmane ja

must, ja siis andsin ma järele: astudes vastu oma südametunnistusele, laenasin ma talle labida.

Kogu kohtuprotsessi jooksul ja kogu selle aja, mil ajalehed sellest juhtumist kirjutasid, olin ma hirmul, et labidalugu tuleb päeva-valgele. Õhtulehed priiskasid rasvaste pealkirjadega ja TV politsei-uudistes otsiti inimesi, kes võiksid anda informatsiooni Langi tolle-öiste tegemiste kohta. Pole raske ette kujutada, kui põhjalikult oleks praeguseks nii korralikuks muutunud Soome kirjanikkonna maine määratud, kui oleks selgunud, et asjasse oli segatud mitte ainult üks, vaid koguni kaks kodumaist romaanikirjanikku.

Aga Lang oli lojaalne, ta ei paljastanud iial, kellelt ta oli labida saanud, ta jäi kangekaelselt selle juurde, et see oli tema enda oma. Mingil kummalisel põhjusel ei ilmunud välja ka ühtegi Mamma Rosa või Tin Tin Tango kundet, kes oleksid rääkinud mehest, kelle Lang oli Töölö väljakul auto peale võtnud. Küll aga oli mõne tunnistaja sõnul nähtud Langi istumas ühes Ruskeasuo bensiinjaama kohvikus ja ajamas juttu kindlaks tegemata ja ebarahuldavalt kirjeldatud mehega, kellel paluti endast teada anda (kirjelduste järgi olevat ma olnud kiilakas, mis on liialdatud; mul on küll üpris kõrge juustepiir, aga see pole ju sama, mis kiilaspea). Lang eitas kategooriliselt, et selline kohtumine oli aset leidnud: ta oli küll istunud ühes lauas ühe neljakümneandates aastates mehega, tunnistas ta ülekuulamisel, kuid mees olevat olnud Langile absoluutselt võõras ja mingit jutuajamist nende vahel ei olnud, kõige rohkem ehk vahetati mõned sõnad näruse sügisilma ja unetuse kohta.

Olen Langi kadestanud nii kaua, kui ma mäletan. Christian Langil oli kindel pruut juba kolmeteistkümnese ja rinnakarvad kuuteistkümnese, ta oli koolimeeskonna kapten nii jäähokis kui ka jalgpallis, kooli lõpueksamitel sai ta viies aines kõrgeima hinde ja lõputunnistusel oli tema hinnete keskmine tublisti üle üheksa. Kahekümne viie aastase sai ta oma debüütromaani eest pool tosinat erineva kaaluga auhinda, ja kümme aastat ning viis romaani ja üks esseekogu hiljem sai temast televisiooni saatejuht, kelle karisma täitis kogu ekraani ja ahvatles saatekülalisi julgetele ja sügavalt isiklikele vestlustele.

Nüüd kasvas Langi kuulsus veelgi, kuid sedapuhku polnud tege-
mist kuulsusega, mida ihaldada. Mina ise pääsesin lihtsalt ehmatusena,
ja üheks põhjuseks, miks mind asjaga ei seostatud, oligi just minu
anonüümsus. Selle eest, et ma olen siiaamaani vaba mees ja ehkki
väga väikese, kuid ikkagi laitmatu kuulsusega, pean ma tänama oma
igamehevälimust ja fakti, et ma polnud oma erialal iial läbi löönud.
Ainus, kes kõigest aru sai, oli Gabi: kohtuprotsessi nädalatel vaatas
ta mind ainult sellisele abielunaisele omase pilguga, kelle abikaasa
labidas on ühel pimedal novembriööl laiba jaoks hauda kaevanud.

2

Hiljem, meie pikkade vestluste ajal ja kirjades, mis Lang mulle saatis pärast seda, kui oli otsustanud, et mina peaksin tema loo kirja panema ja oma nime all avaldama, kinnitas Lang mulle korduvalt, et ta ei oleks iial osanud arvata, et tema ja Sarita suhe kujuneb nii pikaajaliseks, nagu see hiljem kujunes. Langi arvates oleksid suhte lühiduse pidanud tagama juba nende esimese kohtumise asjaolud ja atmosfäär. Ta rääkis, et see oli ühel õhtul juulikuu keskpaiku, suvi oli olnud jahe ja pilvine, Langi jaoks tulvil elumuudatusi ja ümberorienteerumisi: sel kevadel oli ta oma teisest naisest lahku läinud, tema poeg esimesest abielust oli hilises teismeeas ja oli põhjust arvata, et ta kasutab uimasteid, peale selle oli Langil olnud tormiline armulugu oma stuudiorežissööriga, kes oli temast viisteist aastat noorem, ja tagatipuks oli ta kaotanud võime kirjutada. Ta veetis kogu suve linnas. TV-*show* oli pausil, aga Lang kavatses teha plaane järgmiseks hooajaks – vaatajanumbrid olid kogu kevade jooksul kahanenud ja telekanali boss oli Langi produtsendile selge sõnaga mõista andnud, et uuendused on hädavajalikud – ja samal ajal uut romaani alustada. On oluline, ütles Lang, et ma mõistaksin: ta oli linnas selleks, et tööd teha, mitte et naise taga ajada.

Aga ka sellel hallil ja kõledal suvel oli harvu õhtuid, kui õhk oli veel hämaraski soe ja liikumatu ja raske, õhtuid, mil Helsingi oli mattunud toidulõhnadesse ja parfüümidesse ja taevas oli piimjalt valge veel kaua pärast pimeduse saabumist, ja inimeste hinge-õhk lõhnas saladuste ja ootuste järele. Ühte neist õhtutest mäletas Lang lausa graafilise täpsusega. Ta oli veetnud kogu päeva oma töötoas Huvilakatul, oli istunud kannatlikult arvuti taga, kuid ideid ja inspiratsiooni ei tekkinud. Lang oli joonud liiga palju tasse lahustuvat *cappuccino*'t, vanad maohaavad hakkasid end tunda andma ja kõigele lisaks, tõdes Lang, oli ta tundnud end üksindusest haigena. Seepärast ta läkski õhtuhämaras Corona Baari ja jõi kaks pudelit mahedat tumedat õlut. Mõni laud temast eemal pani pidu mees, kes kandis sulega kaunistatud Borsalino kaabut. Ta istus ratastoolis, tema parem jalg oli kuni reieni kipsis ja Lang tundis ta ära: see oli vananenud rokitäht, kes mõni päev tagasi oli kukkunud rõdult ja murdnud jalaluu ning põhjustanud sellega õhtulehtedes rasvaseid

pealkirju. Lang istus veidi aega ja kuulas, kuidas rokitäht austajate ees praelis, rääkis Los Angelesest ja oma paljudest kitarridest, mida ta kutsus *skeba*'deks. Lang tüdines varsti salaja pealtkuulamisest ja läks edasi Baar 9-sse, kus ta sõi kausikese vokkbroilerit nuudlitega. Kui ta oli söömise lõpetanud ja väikese pudeli punaveini joonud, kõmpis ta Erottajakatule ja astus sisse Kermasse, et kuulata nais-triot, kes laulis vanu soulilugusid. Sel ajal, kui trio laulis, jõi Lang kaks klaasi viina ja ananassimahla segu ja kõnetas hiljem baarileti taga üht lauljannadest. Ta kiitis nende versiooni palast „Stand By Me“ ja soovitas neil võtta repertuaari veel ühe Ben E. Kingi loo, „I Who Have Nothing“. Oma üllatuseks kuulis ta, et naine (see, kes tõepoolest *oskas* neid lugusid laulda, ütles Lang mulle õhinal) ei tea midagi palast „I Who Have Nothing“ ega ka Ben E. Kingist. Lang tundis end äkitselt vana kõduna, kes on maetud nostalgiliste triviaalteadmiste paksu kihi alla. Ta tahtis oma aktsiaid tõsta ja küsida lauljatarilt, et võib-olla on too teda telekas näinud, aga ta ei saanud sõnu suust, sest kartis, et naine võib vastata, et tal pole üldse telekat, et kogu tema elu sisuks on laulda neid hingekriipivaid vanu laule, mille algupärast tal aimugi polnud. Lang jäi niisiis vait, ja lauljatar leidis endale peagi seltsiks uue mehe. Pärast seda, tunnistas Lang, jõi ta liiga palju viina-ananassimahla segusid, ja kui ta läbi kolme kvartali oma Tarkkaampujankatule ostetud uue, kuid võrdlemisi räämas kolmetoalise korteri poole kõmpis, oli väljas juba valge. Varane hommik oli kaunis oma vaiksel ja tõsisel moel, päike oli taamal idas pilvede taga nagu kahvatu pastill, õhukesed udu-loorid tantsisid jalgpalliväljaku kohal ja mähkusid Johannese kiriku kaksiktorni ja Ferlanderi maja ja Tarbekunstimuuseumi ümber, et siis jälle kiiresti hajuda. Langi vapustas tema kodulinna ilu: ta seisis kaua tühjal jalgpalliväljakul ja lihtsalt vaatas, tundes, kuidas niiske hommikuõhk teda pikkamisi kainenestab. Kui ta lõpuks koju jõudis, magas ta kuni kella poole üheni, tõusis üles, jõi pool liitrit vett ja sõi kolm viilu näkileiba, katteks tuunikala õlis. Siis avas hommikulehe, süvenes telekavadesse ja nentis kibestumusega, et kanal, millele ta tööd tegi, oli asendanud tema ambitsioonika vestlussaate tavalise suverämpsuga: sport, ühislaulmine ja anaalsed suguühted.

Pohmelus hoidis Langi oma kütkes terve pärastlõuna ja pool õhtut. Ta plöksutas telekanaleid, kuni hakkas end paremini tundma, ja kella

kümne paiku läks ta Iso-Roobertinkatule, et midagi hamba alla saada. Ta otsustas lihtsa pitsabaari kasuks, kus võis süüa oma pannipitsat akna ääres kõrgel baaripukil istudes. Koht oli inimtühi, aga sel ajal, kui Lang oma pitsat ootas, avanes uks ja sisse astus tumeda peaga umbes kahekümne viie aastane naine. Ta läks leti äärde ja Lang silmitses teda, kui naine tellimuse sisse andis. Ta oli sale ja võrdlemisi pikk, mida rõhutasid veelgi paksu talla ja plokk-kontsaga kingad. Naise nägu oli pigem huvitav kui sõna otseses mõttes ilus, pika keha suhtes mõjus nägu väiksena, ja ehkki näojooned olid peened, tundusid need Langile kuidagi kokkusobimatutena, otsekui poleks tumedad silmad, väike püstitina ja lai täidlase alahuulega suu kuulunud ühele ja samale isikule, vaid kujutanud endast fotoroboti visandit. Mustad püksid liibusid reite ja puusade ümber, aga olid alt laiad ja väljapoole kaardus. Džemper oli lillakas ja samuti pingul, ja Lang ei suutnud pilku pöörata naise rindadelt, mis mõjusid üpris suurtena, ehkki ta ise oli nii sale: silikoon või *push-up* või mõlemad korraga, mõtles ta.

Langi tähelepanekud, nentis ta hiljem, sõlmisid kiiresti patuse liidu tema eelarvamustega ja tema teadmistega linna sotsiaalsest geograafiast: kui nad oma pannipitsad üheaegselt kätte said, oli ta juba otsustanud, et naine on kas vene või eesti prostituut. Samal hetkel, otsekui märguande peale, hakkas väljas akna taga vihma sadama. Lang asus näljasena oma pitsa kallale, lõikas selle neljaks võrdseks osaks, keeras paberservjeti ühe tüki ümber ja hakkas sööma. Aga naine oli halvas tujus. „Miks teil soola laual ei ole?“ küsis ta vihaselt, kuigi näha polnud kedagi, ja lisas: „Ka kõige närusemates tatibaarides on vähemasti soolatsops laual.“ Langi meelest rääkis ta soome keelt võõra aktsendiga, mis tugevdas tema oletust naise päritolust ja ametist veelgi. Naine kordas soola nõudmist, nüüd tooni võrra kõrgemalt, kiledamalt, läbilõikavamalt. Langil läks kops üle maksa. „Jäta järele, kurat võtaks,“ ütles ta, „need pitsad on piisavalt soolased. Kas te olete seal Peterburis nüüdsel ajal nii ära hellitatud, et ei oska enam end korralikult ülal pidada?“ – „Mis Peterburist sa räägid,“ ütles naine üllatunult, „kust sa ise pärit oled, vanamehenäss? Haaparantast või?“ Lang kuulis nüüd, et naisel polnud mingit aktsenti, tema enda eelarvamused olid põhjustanud petlikke võnkeid tema kuulumekäikudes. Ta otsustas naisest üldse mitte välja teha. Naine sai pahura pitsakoka käest soola-toosi, ja oma Vesuviole soola puistates lasi ta pilgul libiseda üle kõleda

ruumi, nii et ühel hetkel vaatas ta Langist otse läbi. Seal nad siis järasid oma pitsasid ja vaatasid aknast välja tänavale, kus sadu oli tihenenud ja muutunud külmaks vihmavalinguks, mis lõi trotuaari kiviplaadid läikima. Lang ütles mulle, et Helsingi suvi oli olnud üksildane ja külm ja need kolm inimest – Lang, naine ja kokk – seal väikeses baaris sümboliseerisid suurepäraselt seda jahedust, mis oli kestnud juba kevadest saadik. Aga äkitselt juhtus midagi. Nagu mingi kosmilise juhuse läbi, või sellepärast, et mõlema veresuhkur stabiliseerus normaalsele tasemele, sulasid nii Lang kui ka naine. Nad tõtsid pilgu – nagu märguande peale, väitis Lang – ja vaatasid teineteisele otsa. Langile tundus, et naise pilk muutus talle otsa vaadates soojemaks, ja ta tundis, et tema enda nägu muutus, et tema üks suunurk tõmbus arglikuks poolnaeratuseks. Siis ütlesid nad kooris: „Sul on tomatikaste suu ümber.“ Ka sellele järgnenud kohmetu naer oli üheaegne, ühepikkune ja samas helistikus. Kui naer oli vaibunud, ütles naine: „Anna andeks, mul on täna sant päev.“ Lang vastas: „Minul samuti.“ Naine ütles: „Sa ei ole Haaparantast.“ – „Ei,“ vastas Lang, „ja ega sina ka Peterburist ei ole.“ – „Ei, ega ei ole küll,“ muigas naine, „ma pole seal käinudki.“ – „Mina samuti mitte,“ ütles Lang ja jätkas: „Minu vanaisa ja minu vanaema mõlemad vennad said sõjas surma. Meie suguvõsas vihatakse Venemaad. Tähendab, mina ei vihka, aga ma hoian lihtsalt aupaklikku distantssi.“ Ta kuulis ise ka, kui tobedalt ja ülepakutult intiimselt tema repliik kõlas, ja ta ei suutnud punastamist tagasi hoida: ta tundis, kuidas põsed ja kõrvad tulitama hakkasid. „Aga kust sa siis pärit *oled*?“ küsis ta, et naise tähelepanu kõrvale juhtida. „Mitte kusagilt,“ ütles naine, „igal juhul nii mulle tundub. Aga sina?“ – „Siit,“ vastas Lang ja viipas käega suurejooneliselt linna suunas. „Ma tean, kes sa oled,“ ütles naine, „sa oled Lang, ma olen sind telekas näinud.“ – „Kristus,“ ohkas Lang ja hõõrus väsinult silmi. „Ära muretse,“ ütles naine, „ma ei imetle sind põrmugi. Minu arvates katkestad sa oma saatekülalisi liiga sageli. Pealegi sa higistad liiga palju, sinu nägu läigib viimase veerandtunni ajal alati nii vastikult.“ – „Ah soo,“ ütles Lang kuivalt ja põrnitses tülpinult oma viimast pitsatükki. „Paku mulle klaas veini või midagi muud, Lang,“ ütles naine ja tema hääletoon oli äkitselt julgustav. „Mis hea pärast?“ küsis Lang ja lisis sarkastiliselt: „Kolmveerand tunni pärast hakkab mu nägu niikuinii vastikult läikima.“ – „Ära mängi lolli,“ ütles naine, „ma ju näen, et

sa oled üksi. Ainult tõeliselt üksikud inimesed turtsuvad restoranides võõraste peale. Ja pealegi ...“ – „Ja pealegi mis?“ küsis Lang naise kõhkluse peale. Naine vaatas talle pilklikult otsa. „Ma tahan teada, kas sa oled eraelus parem kuulaja kui telekas,“ ütles ta siis. Kui nad tänavale läksid, oli vihmasadu lakanud, tuul oli rebinud pilvevaipa suuri pragusid ja linna kohal hämarduvas taevas lendasid mõned vilkuvad reisilennukid. „Võta üks asi teadmiseks,“ ütles naine, kui nad sobiva kõrtsi otsinguil edela suunas kõndisid, „ma ei maga iial kuulsustega, ma magan ainult *nobody*’dega.“ – „See oli sõnamäng,“ osutas Lang. „Kuidas nii?“ küsis naine. „Sa magad ainult nendega, kellel pole keha,“ ütles Lang. Naine pörnitses teda ja ütles: „Mulle hakkab tunduma, et sa oled siiski vist telekas parem.“ – „Üks-null sinu kasuks,“ vastas Lang.

Naine ei valetanud, vähemasti mis esimesse öösse puutus: ta magas sel ööl Langi elutoa diivanil ja mees ei tohtinud teda suudeldagi; kui ta katsus seda teha, tõukas naine ta leebelt, kuid otsustavalt eemale. Kuivõrd heaks kuulajaks Lang osutus, seda oli tal endal muidugi raske öelda, aga vähemasti sai ta naise kohta juba siis üht-teist teada: et tema perekond oli kogu tema lapsepõlveaja ühest kohast teise kolinud ja et ta oli sellepärast sunnitud sageli kooli vahetama ning ei jõudnudki kusagil koduneda; et nad tulid Helsingisse, kui ta oli kuusteist, ja paar aastat hiljem sooritas ta lõpueksamid ühes eeslinna-koolis; et ta proovis astuda teatriakadeemiasse, aga oli üks viimaseid, kes välja langes, ning et pärast seda õppis ta ülikoolis psühholoogiat ja kirjandust ja muud seesugust, aga paari aastaga sai tal sellest villand. Ta rääkis, et oli kuulnud Langi nime esimest korda ühel kaasaegse kodumaise kirjanduse proseminaril: üks tema kursusekaaslastest oli kirjutanud seminaritöö, milles ta oli täheldanud Langi romaanides mõjutusi Jean-Henri Quedecei topeltekstentsi simulaatorse subjektparadoksi teooriast. Just see seminaritöö, ütles ta, oli talle selgeks teinud, et ükskõik kes temast ka saada võiks, kirjandusteadlane küll kindlasti mitte. Kui naine sellest rääkis, oli ta juba tükk aega tagasi oma lilla džempri seljast tõmmanud. Selle all oli vaid napp nabapluus, õigemini väike valge alussärk, ja kui Lang oli veidi enne seda toolilt tõusnud, et minna kööki uut veinipudelit avama, läks ta diivani tagant läbi: naine oli istunud kergelt ettepoole

kummargil, nii et Lang oli näinud suurt lappi paljast ihu ja selle all selgrootülisid, mis aknast immitsevas hommikuvalguses väga selgelt välja joonistusid. Pilt naise paljast seljast silma võrkkestal, tunnistas Lang, et tal on häbi, et ta on kogu oma teadliku elu tegelnud sedavõrd abstraktsete ja eluvõõraste asjadega nagu raamatute kirjutamine ja telesaadetes inimestega rääkimine. Naine vaatas teda uurival ja ütles siis tõsiselt: „Sa vaatad mind nagu skulptuuri. Mulle tundub, et sa oled sedavõrd suur esteet, et sul on raske inimene olla.“ Lang sattus täielikku segadusse ega saanud sõnagi suust. „Me oleme veetnud mitu tundi koos, ma istun sinu diivanil ja joon sinu veini, aga sa pole isegi küsinud, mis mu nimi on,“ jätkas ta, „mina olen Sarita.“ – „Ja mina olen Christian,“ ütles Lang juhmilt, „aga seda sa ju tead. Minu sõbrad kutsuvad mind Krideks.“ – „Sõbrad,“ ütles Sarita, „on sul siis sõpru?“ Lang vaikis, ta ei teadnud, mida vastata, Sarita tekitas temas ebakindlust. Kuna tema midagi ei öelnud, hakkas Sarita rääkima oma pojast, kes saab varsti kuueaastaseks ja kelle nimi on Miro ja kes veedab suve vanaema juures Virratis, naine rääkis veel, et ta on töötanud ühe intervjuusaate taustatoimetajana teises kanalis, mitte selles, kus Lang töötas, aga et praegu on ta moefotograafi assistent, ja et üleüldse hakkab ta ära väsimat ja tahaks meeeldi magada mõne tunni Langi diivanil. Lang tahtis küsida, miks ta oli vahetanud intellektuaalselt huvitava toimetajatöö pealiskaudse moemaailma vastu, ta tahtis küsida, kus naine elab ja kes on Miro isa, aga selle asemel küsis ta: „Kui vana sa oled?“ – „Mul on mitu vanust,“ vastas Sarita, „millist sa kuulda tahad?“ Lang soovis head ööd ja läks oma tuppa, siis lamas ja vähkres veidi aega, keeras korduvalt külge, higistas ja kirus oma mõtet pärast kõrtsist tulekut kanget kohvi keeta. Ta tõusis üles ja läks elutuppa. Sarita magas, ta oli juba jõudnud pealt maha ajada teki, mille Lang talle oli andnud. Lang istus toolile, millel ta öösel oli istunud, ta istus ja silmitses naise poolavatud suud ja erinevat värvi käevõrude rivi tema parema randme ümber. Ja ta vaatas tema tumedaid juukseid, mis katsid diivanipatja, ja tema võrdlemisi sügavat naba, mis tõusis ja vajus hingamise rütmis. Juba siis, ütles ta mulle hiljem, teadis ta väga hästi, mis juhtuma hakkab.